

Warszawa, dnia 09 lipca 2018 r.

**RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW**

FN1.056.3.2018.GJRG

Stanowem Pani,

w nawiązaniu do przesłanej drogą elektroniczną petycji w sprawie wprowadzenia obowiązku składania dodatkowych dokumentów potwierdzających tożsamość przy zawieraniu umowy pożyczki, przekazuję uprzejmie następujące wyjaśnienia.

Na wstępie pragnę wyrazić pogląd, że problematyka zaciągania zobowiązań finansowych na podstawie wykradzionych lub wyłudzonych danych osobowych, należy do istotnych zagadnień związanych z praktyką funkcjonowania rynku finansowego, która wymaga szczególnej uwagi i zainteresowania. Należy wyraźnie podkreślić, że Ministerstwo Finansów wnikliwie analizuje wszelkie sygnalizowane przypadki występowania zjawiska tzw. kradzieży tożsamości i wykorzystywania cudzych danych przy zaciąganiu kredytu bądź pożyczki.

Pragnę także dodać, że umowy o kredyt lub pożyczkę zawierane pomiędzy konsumentem a bankiem, Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową lub instytucją pożyczkową, których podstawą jest ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2018 r. poz. 993) lub ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876), są konsekwencją ściśle określonego procesu, który inicjowany jest przez potencjalnego kredytobiorcę (konsumenta). Po złożeniu wniosku o kredyt konsument podlega procesowi weryfikacji oraz oceny zdolności kredytowej. Umowa o kredyt powinna natomiast spełniać elementy wskazane w art. 69 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe lub w Rozdziale 3 ustawy o kredycie konsumenckim. Szczegółowo obowiązki kredytodawców oraz pośredników kredytowych w odniesieniu do kredytu konsumenckiego reguluje z kolei Rozdział 2 ustawy o kredycie konsumenckim¹.

Odnosząc się do kwestii zapobiegania kradzieży danych osobowych w odniesieniu do działalności sektora bankowego, należy wskazać na uprawnienia nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), w tym inspekcje, które może organ nadzoru przeprowadzać w bankach powinny obejmować kontrolę zabezpieczeń funkcjonujących w środowiskach teleinformatycznych banków, służących zapewnieniu bezpieczeństwa informacji, w tym danych stanowiących tajemnicę bankową i innych danych zawierających informacje prawnie chronione. Przeprowadzane kontrole powinny zatem weryfikować zgodność stosowanych przez banki

¹ Pełen tekst ustawy dostępny jest m. in. na stronie Sejmu RP pod adresem:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111260715/U/D20110715Li.pdf>

rozwiązań z przepisami ustawy – Prawo bankowe oraz regulacjami ostrożnościowymi, tj. w tym przypadku przede wszystkim z Rekomendacją D wydaną przez KNF, dotyczącą zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach (dalej: „Rekomendacja D”). Rekomendacja D określa standardy i wymogi, w jaki sposób zabezpieczenia systemów informatycznych powinny być stworzone i jak powinny funkcjonować. Głównym celem wspomnianej Rekomendacji jest wskazanie bankom oczekiwań nadzorczych dotyczących ostrożnego i stabilnego zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności zaś ryzykiem związanym z tymi obszarami.

Podkreślenia wymaga, iż działania banków w sferze zabezpieczenia systemów informatycznych, w tym przestrzegania postanowień Rekomendacji D, niezależnie od kontroli nadzoru bankowego, podlegają również niezależnemu wewnętrznemu oraz zewnętrznemu audytowi, co wynika wprost z ww. rekomendacji.

Należy także zauważyć, że kontrola dotycząca przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych jest także kompetencją Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1000). Organowi temu przysługują określone w ww. ustawie uprawnienia kontrolne wobec podmiotów sektora bankowego jak i pozabankowego, przetwarzających dane osobowe, w tym uprawnienie do dokonywania oględzin urządzeń, nośników oraz systemów informatycznych służących do przetwarzania danych.

Warto wspomnieć, że aspekty kształtowania relacji instytucji finansowych z klientami są uregulowane ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2017 r. poz. 1049). Ustawa ta dopuszcza również możliwość nawiązania relacji bez fizycznej obecności klienta (udzielenie kredytu przez Internet). Zgodnie jednak z art. 9e ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w przypadku, gdy klient nie jest obecny dla celów identyfikacji, w celu zmniejszenia ryzyka instytucje obowiązane (w tym m.in. banki) mają obowiązek stosować co najmniej jeden z następujących środków:

1. ustalenie tożsamości klienta na podstawie dodatkowych dokumentów lub informacji,
2. dodatkową weryfikację autentyczności przedstawionych dokumentów lub poświadczenie ich zgodności z oryginałem przez notariusza, organ administracji rządowej, organ samorządu terytorialnego lub podmiot świadczący usługi finansowe,
3. ustalenie, że pierwsza transakcja została przeprowadzona za pośrednictwem rachunku klienta w podmiocie świadczącym usługi finansowe.

Powyższe przepisy mają na celu zobowiązanie, m.in. banków, do właściwej identyfikacji osób i podmiotów, mających stać się ich klientami, zgodnie z zasadą „poznaj swojego klienta”.

W kontekście problematyki przedstawionej w petycji, warto dodatkowo zwrócić uwagę na praktyczne rozwiązania, które zostały wdrożone w ramach samoregulacyjnych działań podmiotów funkcjonujących na rynku.

W związku z kwestią wyłudzeń kredytów (pożyczek) przy użyciu nieprawdziwych danych kredytobiorcy, niezależnie od przedstawionych powyżej rozwiązań, zaobserwować można też nowe inicjatywy i praktyczne narzędzia oferowane ze strony środowiska bankowego

i pozabankowego, na przykład systemy typu *credit freeze*. Przykładem może być uruchomiony i oferowany przez CRIF Sp. z o.o., we współpracy ze Związkiem Firm Pożyczkowych, system Bezpieczny PESEL, umożliwiający osobom, które nie planują korzystać z kredytów sektora pozabankowego, zastrzeżenie swoich danych, jako narzędzie prewencyjne przed próbami wyłudzeń. Zgodnie z roboczo uzyskanymi informacjami, Biuro Informacji Kredytowej S.A., wspólnie z bankami, analizuje również zasadność i wykonalność wdrożenia usługi *credit freeze*, która pozwalałaby konsumentowi złożyć zastrzeżenie w BIK SA, że nie jest zainteresowany zaciągnięciem kredytu/pożyczki.

Należy podnieść, że powyższe narzędzia zostały przygotowane przez podmioty sektora komercyjnego i zasady na jakich można z nich korzystać, w tym informacja dotycząca obciążania bezpośrednio lub pośrednio konsumentów ewentualnymi opłatami z tego tytułu, powinna, jak się wydaje, być elementem kampanii edukacyjnej realizowanej przez ten sektor. Na stronach internetowych dostępna jest informacja o systemie „Bezpieczny PESEL”, podobnie na stronie Biura Informacji Kredytowej S.A. można zapoznać się z ofertą kierowaną do konsumentów w zakresie możliwych rozwiązań przeciwdziałania próbom zaciągania zobowiązań finansowych na podstawie cudzych danych osobowych. Według wiedzy Ministerstwa Finansów Biuro Informacji Kredytowej propaguje też informację na temat odnośnej oferty przy okazji organizowanych seminariów i szkoleń, konferencji prasowych, a także w ramach materiałów prezentowanych w medialnych przekazach.

Pragnę również poinformować, że w Ministerstwie Finansów aktualnie finalizowana jest kwestia objęcia instytucji pożyczkowych adekwatnym nadzorem analitycznym i obowiązkami sprawozdawczymi dotyczącymi prowadzonej działalności pożyczkowej, co powinno przyczynić się do większej transparentności udzielanych kredytów konsumenckich oraz pomóc w zapobieganiu nieuczciwym praktykom związanym z zaciąganiem kredytów i pożyczek, których skutki dotyczą obywateli. Planowane rozwiązania pozwolą również na lepszą identyfikację i monitorowanie podmiotów, które operują na rynku kredytów konsumenckich. Projektowana regulacja powinna również przyczynić się do zwiększenia ochrony konsumentów ubiegających się o kredyt.

Reasumując, wydaje się zatem, iż nie zachodzi konieczność zmiany przepisów w zakresie wprowadzenia obowiązku składania dodatkowych dokumentów potwierdzających tożsamość przy zawieraniu umowy pożyczki.

Należy jednak zauważyć, że w Ministerstwie Finansów trwają prace analityczne mające na celu wypracowywanie rozwiązań, które powinny przyczynić się do istotnego ograniczenia zjawiska kradzieży tożsamości w przypadku zaciągania kredytów i pożyczek.

Z upoważnienia Ministra Finansów

Dyrektor
Departamentu Rozwoju Rynku Finansowego
